Landelijk Platform Psychische Gezondheid

Aan: de Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG
E: cie.jv@tweedekamer.nl
Cc E: cie.vws@tweedekamer.nl

Datum: **22 november 2019**
Kenmerk: **19-119**
Onderwerp: **AO Politie 19 december 2019**
Contact: **Lotte Frans – Kits; E lotte.franskits@wijzijnmind.nl, M 06 34921680**

Geachte leden van de Kamercommissie Justitie en Veiligheid,

Minister Grapperhaus heeft vrijdag 15 november jl. zijn besluit gecommuniceerd over de voorbereiding van de invoering van het stroomstootwapen (taser) als extra geweldsmiddel voor de politie. Ook heeft de minister besloten dat de taser door de politie binnen een GGZ-instelling ingezet mag worden; in de motie Ellemeet [21-12-2017] is verzocht het gebruik van dit wapen in de instellingen te verbieden.

MIND is tegen elke vorm van geweld tegen mensen met een psychische aandoening. Zeker binnen een GGZ-instelling: het gaat hier om mensen die zorg nodig hebben, niet om criminelen. Deze kwetsbare mensen moeten kunnen rekenen op veilige en beschermende omgeving. De enige uitzondering is als er sprake is van een strafbaar feit, zoals bijvoorbeeld wapenbezit.

In deze brief gaan wij in op de overwegingen en onderbouwing van de minister en onder meer ook op het standpunt van de Commissie Foltering van de Verenigde Naties over de taser in de Nederlandse situatie.

1. Taser blijven verbieden binnen GGZ-instelling
Wij maken ons grote zorgen over het besluit van minister Grapperhaus om het gebruik van de taser binnen een GGZ-instelling toe te staan.

- **Wij willen dat de minister zijn besluit op dit punt herziet en dat de taser verboden blijft binnen een GGZ-instelling.**

Het inzetten van de taser binnen een GGZ-instelling is de overtreffende trap van inzet van geweld tegen kwetsbare mensen. Het is niet nodig om mensen die opgenomen zijn met een taser uit te schakelen;

daarvoor zijn andere methoden beter geschikt. Deze mensen hebben hulp nodig en moeten kunnen rekenen op een veilige en beschermende omgeving.
Deze geweldstendens is verkeerd. Dat geldt voor inzet van de taser, maar ook de inzet van bijvoorbeeld politiehonden.

Aanbeveling Verenigde Naties: verbied taser binnen 'mental health institutions'
Een verbod op gebruik van de taser binnen een GGZ-instelling is in lijn met de aanbevelingen van het comité foltering de Verenigde Naties aan Nederland'.
De ook door de minister genoemde Committee against Torture van de Verenigde Naties heeft vorig jaar een rapport uitgebracht over de situatie in Nederland en een set aanbevelingen gedaan aan de Nederlandse staat, waaronder deze:
"Explicitly prohibit the use of electrical discharge weapons and pepper spray against vulnerable persons, including minors and pregnant women, and in healthcare settings, including mental health institutions, and especially prohibit the use of electrical discharge weapons in the custodial settings."[1]

- **Het lijkt erop dat de minister deze aanbeveling van de VN negeert. Wij horen graag hoe deze aanbeveling is meegewogen in de besluitvorming van de minister met betrekking tot toelating van gebruik van de taser binnen een GGZ-instelling.**

De minister schrijft dat de instructie van het stroomstootwapen in de pilotfase strikter is geworden. Het wapen mag niet gebruikt worden tegen mensen die zich in een afgesloten ruimte bevinden.

- **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het gebruik van de stroomstootwapen in de isoleercel? Dit is immers toch een afgesloten ruimte?**
- **Hoe verhoudt dit besluit zich tot het gebruik van de stroomstootwapen op een gesloten afdeling? Is dit een afgesloten ruimte?**

2. Gezondheidsrisico's kwetsbare groepen
De minister baseert zijn besluit onder meer op het WODC/NIVEL-rapport over de gezondheidseffecten van gebruik van de taser. De onderzoekers geven aan dat er nog weinig wetenschappelijke informatie is en concluderen daarom onder meer:
Op basis van gezond verstand is het onverstandig om een stroomstootwapen toe te passen op zwangere vrouwen of mensen met een kwetsbare gezondheid. Voor vele mensen met psychische problemen geldt dat zij naast hun mentale gesteldheid ook een slechtere lichamelijke gezondheid kennen. Daaronder hartklachten als gevolg van medicatiegebruik; een expliciete contra-indicatie voor het gebruik van stroomstootwapens.

In de praktijk zal niet altijd duidelijk zijn welke mensen tot zo'n specifieke risicopopulatie behoren. Wel duidelijk is, op basis van casestudies dat individuen die behoren tot de risicogroepen 'verward of psychotisch'

[1] *Bron: Committee against Torture - Concluding observations on the seventh periodic report of the Netherlands (2018).*

en/of 'overmatig alcohol- of drugsgebruik' zwaar vertegenwoordigd zijn onder de mensen die getaserd worden.[2]

- **Wij vernemen graag nadere toelichting van de minister op dit onderzoek -en specifiek deze conclusie- in relatie tot toelating van gebruik van de taser tegen mensen binnen een GGZ-instelling.**

3. Overleg MIND en Nationale Politie: agenten beter opleiden in omgaan met mensen met psychische problemen of verward gedrag.

Naar aanleiding van onze reacties op de pleidooien deze zomer van de heer Akerboom, korpschef van de Nationale Politie, is er overleg geweest tussen MIND en experts van de Nationale Politie.

De Nationale Politie en MIND vinden elkaar op het punt dat de politie niet thuishoort in een GGZ-instelling (tenzij er sprake is van strafbaar feit). En vanzelfsprekend heeft MIND begrip voor de veiligheid van de agenten op straat.

Naar onze mening kan die veiligheid worden vergroot als agenten goed (beter) kunnen omgaan met mensen die verward gedrag vertonen. Experts en onderzoek geven echter aan dat agenten nog onvoldoende goed kunnen omgaan met mensen met verward gedrag of psychisch labiele mensen.
Bauke Koekkoek, lector 'Onbegrepen gedrag, veiligheid en samenleving' aan de Politieacademie, denkt dat de meeste agenten wel kunnen de-escaleren, maar het vooral gaat om (onvoldoende) basiskennis en kunde in het omgaan met mensen met psychische problematiek.

Ook onderzoek binnen de politie Rotterdam beveelt aan om meer te investeren op het scholen van politieprofessionals in het herkennen en omgaan met verward gedrag, zodat iedereen dezelfde basiskennis heeft, de personen eerder herkend worden en er op een gelijke manier wordt gehandeld.[3]

MIND wil dat agenten adequaat worden opgeleid in het omgaan met mensen met psychische klachten. De Nationale Politie staat open om hier samen met MIND stappen in te ondernemen.
Daarbij pleit MIND voor het benutten van ervaringsdeskundigheid bij de opleiding en bijscholing in het omgaan met mensen met psychische problemen en situaties door verward gedrag. .
Uit andere opleidingstrajecten weten wij dat deze ervaringskennis en deskundigheid een verrijking is, ook buiten dreigende situaties.
Bij het maken van dergelijk leermodules kan worden gekeken naar Focus Zwolle die al samenwerkt met de politie en ervaringsdeskundigen inzet.

- **MIND wil dat de minister voldoende middelen reserveert voor opleiding van agenten vanuit het beschikbare geld (30 miljoen) voor de financiering van de taser.**

---

[2] *Bron: WODC - Gezondheidseffecten van blootstelling aan stroomstootwapens (Tasers) in de context van wetshandhaving.*
[3] *Bron: Het herkennen van verward gedrag verwarrend? Een kwalitatief onderzoek naar wat professionals binnen Politie Rotterdam nodig hebben om verward gedrag vroegtijdig te kunnen herkennen en deze personen toe te kunnen leiden naar passende zorg. Valerie Vink, mei 2019*.

Tot slot, de minister besteedt in zijn brief aandacht aan het onderwerp ‘draagvlak’, het overleg dat is gepleegd met ‘de GGZ’ en de afspraken die in ‘de GGZ’ zijn gemaakt. Ook in de media is dit zo eerder naar voren gekomen. Het lijkt erop dat het proces zorgvuldig is verlopen.
Dat beeld willen wij nuanceren. Deze passages in de brief slaan op het overleg dat is gevoerd met GGZ Nederland, de brancheorganisatie van GGZ-instellingen. MIND, vertegenwoordiger van meer dan 100 landelijke en regionale cliënten- en familieorganisaties en cliënten en familieraden in de ggz, is niet door de minister uitgenodigd om haar visie te geven op de invoering van de taser.

Het moge duidelijk zijn dat MIND mordicus tegen het beleid van de minister is dat het mogelijk gaat maken dat de politie binnen een GGZ-instelling de taser kan inzetten tegen kwetsbare mensen die al opgenomen zijn.
Het is niet uitgesloten dat -als de minister dit onderdeel van zijn besluit handhaaft- wij de rechter zullen vragen hierover te oordelen.

Met vriendelijke groet,

Drs. M.J. ter Avest
Directeur MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid